

**Biznes va tadbirkorlik oliy maktabi
Iqtisod fanlari nomzodi professor
Suyunov.D.X taqrizi ostida**

**Muxtorova Gulxayo Ulug'bek qizi
MBA 22-03 guruh Biznes va tadbirkorlik oliy
maktabi**

Email: gulhayomuxtorova77@gmail.com

Tel: +99850 756 11 00

**O'qituvchi: Jumayev N.X.
iqtisod fanlari doktori, prof.
Ilmiy maslahatchi Suyunov D.X.**

BIZNESDA YANGI G'OYALARNI BOSHQARISH JARAYONLARINI TAKOMILLASHTIRISH VA ZAMANAVIY USULLARIDAN FOYDALANISH

Annotatsiya: Ushbu maqolada biznesda yangi g'oyalarni boshqarish hamda zamonaviy usullardan foydalanish haqida ma'lumotlar berilgan. Shu bilan birga bir qancha misollar keltirilgan.

Kalit so'zlar: Biznes, baholash usullari, Zamonaviy usullar, kompaniyalar, boshqarish jarayonlari.

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ И ИСПОЛЬЗОВАНИЕ СОВРЕМЕННЫХ МЕТОДОВ УПРАВЛЕНИЯ НОВЫМИ ИДЕЯМИ В БИЗНЕСЕ

Аннотация: В этой статье представлена информация об управлении новыми идеями в бизнесе, а также об использовании современных методов. Однако есть несколько примеров.

Ключевые слова: Бизнес, методы оценки, современные методы, компании, процессы управления.

IMPROVING THE PROCESSES OF MANAGING NEW IDEAS IN BUSINESS AND USING TIMELESS METHODS

Annotation: This article provides information on the management of new ideas in business as well as the use of modern methods. At the same time, a number of examples are presented.

Keywords: Business, valuation methods, modern methods, companies, management processes.

Hozirgi kunda Biznes qiymatini boshqarish ustuvor vazifaga aylanmoqda. Biznes qiymatini boshqarish asoslari uni baholash smetodologiyasi bilan chambarchas bog'liqdir. O'zbekistonda biznes qiymatini boshqarish kontseptsiyasi metodologiyaning amaliy jihatlarini birgalikda ishlab chiqish bilan bog'liq rivojlanish bosqichidan o'tadi. Qonunlarda belgilangan yondashuv va baholash usullari, ba'zi tadqiqotchilarning tanqidiga uchraydi. Tanqidlarning umumiyliги mulkni boshqarishning zamonaviy haqiqatlari va bir necha o'n yillar oldin yaratilgan baholash usullarining ma'nosi o'rtasidagi jiddiy farqga to'g'ri keladi. Masalan, aktivlarni to'plash usuli kompaniyaning mulk kompleksining bozor qiymatini, agar egasi uni ishlatmasa, balki uni qismlarga bo'lib sotmoqchi bo'lsa, hisoblashni o'z ichiga oladi. Sahnalashtirish tashkilotning qarzlarni uning aktivlarini sotish orqali to'laydigan tanlov boshqaruvchisiga xosdir. Shunday qilib, uzoq muddatli boshqaruv uchun bunday yondashuv qabul qilinishi mumkin emas. Tugatish qiymati usulidan quyidagi ikki holatda foydalanish odatiy holdir: bankrot bo'lgan korxonaning mol-mulkini qismlarga bo'lib shoshilinch ravishda sotishda, shuningdek faoliyat ko'rsatayotgan

biznesni sotishning minimal qiymatini aniqlash uchun. Zamonaviy korxonalar va muassasalar biznes-jarayonlarni moliyaviy-iqtisodiy loyihalashtirish, modellashtirish va optimallashtirishga, olingan ma'lumotlarni tahliliy qayta ishlashga, belgilangan strategik va operatsion rejalarning bajarilish darajasini aniqlashga, ishlarni yanada amalga oshirish, muassasa strategiyasini tuzatish bo'yicha qarorlar qabul qilish uchun boshqaruv tarkibiga hisobotlarni shakllantirishga muhtoj. Shu o'rinda shuni e'tirof etish zarurki nafaqat alohida iqtisodiy subyekt uchun moliyaviy-iqtisodiy loyihalashtirish, modellashtirish amalga oshiriladi, balki respublika miqyosida ham ushbu jarayon amalga oshiriladi, buning yaqqol misoli sifatida O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh. Mirziyoyevning tomonidan imzolangan "2022 — 2026-yillarga mo'ljallangan yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi farmoni aytish mumkin.

Agar siz biznes jarayonlarini loyihalash haqidagi adabiyotlarga murojaat qilsangiz, ushbu konsepsiyani aniqlashga juda ko'p yondashuvlarni topishingiz mumkin. Ta'rifning har bir muallifi, u yoki bu tarzda, biznes jarayoni nima ekanligini va uning asosiy xususiyatlari nimada ekanligini tushuntirishga harakat qiladi. Eng avvalo biz biznes jarayoni o'zi nima degan savolni aniqlashimiz kerak. Biznes-jarayoni tushunchasining o'zi ilmiy sohada paydo bo'ldi va amalda 90- yillarning boshlarida qo'llanila boshlandi. o'sha vaqtdan beri ushbu konsepsiyani tushuntirishga ko'plab urinishlar bo'lgan. Keling, ba'zi mualliflarning biznes jarayoni tushunchasini aniqlashga yondashuvlarini ko'rib chiqaylik. Germaniyalik tadbirkor, tashkilotlar uchun menejment va axborot texnologiyalari bo'yicha mutaxassis, Saar universiteti professori August-Wilhelm Scheer so'zlariga ko'ra: "Natijaning yagona tabiiy yoki qiymat mezoni bilan tavsiflangan ish ketma-ketligi. Biznes jarayonining bir qismi bo'lgan ish biznes jarayonining bosqichi" deb ataladi.

Hozirgi vaqtda biznesni boshqarish samaradorligini oshirish talablarining jadal o'sishi kuzatilmoqda. Bu kompaniyaga ta'sir qiluvchi ko'plab ichki va tashqi omillar bilan bog'liq. Yuqori darajadagi menejerlar kompaniyaga ta'sir qiluvchi tashqi omillarni hisobga olishadi, chunki u beqaror tashqi iqtisodiy muhitda ishlaydi. Jahon iqtisodiyotining globallashuvi va ishlab chiqarishning globallashuvi, ishlab chiqaruvchilarning o'zaro bog'liqligining kuchayishi, ilmiy-texnikaviy taraqqiyot va innovatsiyalarning yuqori sur'atlarda rivojlanishi, mavzuli tadqiqot va ishlanmalarga yuqori xarajatlar, savdo cheklovlarining sanksiyalari shular jumlasidandir.

Bozorda muvaffaqiyatli omon qolish va rivojlanish strategiyasini amalga oshirish uchun kompaniya moslashuvchan va dinamik rivojlanayotgan bo'lishi kerak, chunki raqobatbardoshlikni oshirishning asosiy omili vaqtdir. Bundan tashqari, tashqi biznes muhiti tobora murakkab va noaniq bo'lib bormoqda. Zamonaviy kompaniya o'zining moliyaviy va iqtisodiy barqarorligini moslashtirishi va yaxshilashi kerak.

Zamonaviy dunyoda ko'plab kompaniyalar past samaradorlikka ega. Biznes samaradorligini oshirish uchun biznes jarayonlarini boshqarishni ko'rib chiqaylik. Ko'pgina tashkiliy vazifalar o'zaro faoliyat xarakterga ega. Kompaniya samaradorligini oshirish uchun jarayonlarni boshqarish kontsepsiyasini amalga oshirish kerak. Uchta yechim mavjud: jarayonlarni tavsiflash va boshqarish, jarayonning tashkiliy tuzilmasini yaratish va o'zaro faoliyat funksional muammolarni hal qilish.

Eng oson yo'li o'zaro faoliyat guruhlarida ustida ishlaydigan muayyan muammolarni aniqlash uchun biznes jarayonlaridan foydalanish. Rasmiylashtirishdan foydalanish mumkin. Biznes jarayonlarining keng ta'rifiga asoslanib, kompaniya rahbarlari ish jarayonini va uning qiyinchiliklarga Olib keladigan o'mro faoliyat jihatlarini o'rganishlari mumkin. Keyinchalik, ustuvorliklar belgilanadi va o'mro faoliyat funksional guruhlar shakllanadi. Ustuvor nuqtai nazardan, guruh top shiriqlarini berishning ikkita muqobil usuli mavjud. Birinchidan, vazifani belgilash, uning faoliyati to'g'risida ma'lumotlarni tahlil qilish va to'plash, eng maqbul boshqaruv

qarorini qabul qilish uchun mumkin bo'lgan muqobil variantlarni ishlab chiqish va sinab ko'rish uchun tashkilotning rasmiy tuzilmasidan foydalanish mumkin. Ikkinchi yo'l biznes jarayonlarini tizimli reinjiningga asoslanadi. Rasmiy nosozliklarni bartaraf etish guruhini yaratishga asoslangan birinchi usul kompaniya uchun nisbatan xavfsizdir. Ikkinchi usul yanada radikal va bir qator muammolarni keltirib chiqarishi mumkin, ayniqsa u butun kompaniyani rivojlantirish yoki boshqaruv jarayonini har tomonlama iktomillashtirish vositasi sifatida ishlatilsa.

Ikkinchi usul yanada soddalashtirilgan. Avvalo, biz yagona va qat'iy tamoyillarga muvofiq eng muhim biznes jarayonlari haqida gapiramiz. Turli xil yondashuvlardan foydalanish mumkin, ammo eng muvaffaqiyatli jarayon sifatini boshqarish usulidir. Tashkilotning missiyasini (uning asosiy maqsadi), bo'linmalarni yoki bo'linmalarni, missiyani bajarish uchun zarur va etarli bo'lgan muvaffaqiyatning asosiy omillari ro'yxatini tavsiflaydi. Muvaffaqiyatning sakkizta asosiy omili mavjud.

Kompaniyaning tashkiliy tuzilmasi uning missiyasiga mos kelishi kerak. Ko'pgina hollarda, qayta tashkil etuvchilar tashkiliy tuzilmani ishlab chiqishni kompaniyaning funktsional bo'linmalari nomlarini organigramma kvadratlarida joylashtirish sifatida belgilaydilar. Binobarin, tashkiliy tuzilmani iktomillashtirish mavjud biznes jarayonlari bilan hamohang bo'lishi kerak.

Hozir, biznesni boshqarishga zamonaviy yondashuvlarni tahlil qilaylik. Yuqori raqobatbardosh bozorlarda kontragentlarning ikki guruhi mavjud:

– mahsulot yoki xizmatning boshqa yetkazib beruvchisi bilan osongina bog'lanishi mumkin bo'lgan tartibsiz (bir martalik) kontragentlar; – doimiy ravishda birgalikda ishlaydigan va mahsulot yoki xizmatga maxsus talablarni shakllantiradigan doimiy (sodiq) kontragentlar.

Oxirgi guruh mahsulot tannarxini boshqarishda ishtirok etuvchi hamkorlardir. Bunday holda, biznes tarmog'ini yaratish muvaffaqiyatning asosiy omillaridan biridir. Agar biznes hamkorlar o'z manfaatlarini moslashtira olmasa, ularga sodiq mijozlarga ega bo'lish qiyin bo'ladi. Kompaniyaning top-menejrlari yetkazib beruvchilar va iste'molchilar bilan munosabatlarini tartibga solishdan manfaatdor.

Biznes tarmog'idagi munosabatlarni shakllantirish uchun quyidagi yondashuvlardan foydalanish mumkin: birinchidan, mijoz-kompaniyaga asosiy mahsulot va xizmatlarni taqdim etuvchi "asosiy yetkazib beruvchi" strategik hamkorni tanlash; ikkinchidan, yetkazib beruvchi va mijoz-iste'molchi o'rtasida uzoq muddatli strategik hamkorlik shartnomalarini tuzish. Kompaniyaning mijoz iste'mol qilinadigan mahsulot va xizmatlar bozorini kuzatishi, siz sotib olgan mahsulot va xizmatlar narx va sifat jihatidan maqbul ekanligiga ishonch hosil qilish uchun strategik hamkor va ularning raqobatchilarni solishtirishi kerak. Shuningdek, talab qilinadigan sifatli mahsulot va xizmatlarni kerakli vaqtda taqdim etish uchun zamonaviy elektron biznes texnologiyalari asosida provayder va mijoming o'mro hamkorligini (shu jumladan, axborot o'zaro ta'sirini) integratsiya qilish kerak.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Ganiyev. K.B .. Ganiyeva.G.I. Ganiyeva F.K. Otsenka nedvijimosti (premerы i zadachi) / Uchebnoye posobiye - Tashkent . izd - vo " Niso Poligraf . 2015-160 s .
2. Индустрия 4.0: от прорывной бизнес-модели к автоматизации бизнеспроцессов : учебник / А. В. Шееп ; пер. с англ. О. А. Виниченко, Д. В. Стефановского ; под науч. ред. Д. В. Стефановского. — Москва : Издательский дом “Дело” РАНХиГС, 2020. — 72 с
3. Benner.M.J.Dynamic or Static Capabilities? Process Management Practices and Resp onse to Technological Changes Journal ofproduct innovation management.

4. Schwertner K. Modern information technology (IT): Factor for business efficiency and business driver //Journal of Modern Accounting and Auditing. — 2013. — Т. 9. -М. 8. - С. 1 131.
5. Mishakov V. Y. et al. Management technologies to adapt modern principles of industrial enterprise'management //Journal of Advanced Research in Law and Economics. - 2018. - Т. 9. - М. 4 (34). - С. 1377-1381.
6. Baytanov, O. R. (2017). Ўзбекистонда солиқ тизимини такомиллаштириш орқали оилавий тадбиркорликни янада ривожлантириш. Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar, 6, 62-68.
7. Baytanov, O. (2023). О ‘ZBEKISTONDA OZIQ-OVQAT SANOATI RIVOJLANISHINING HOZIRGI HOLATI. BARQARORLIK VA YETAKCHI TADQIQOTLAR ONLAYN ILMIY JURNALI, 3(3), 446-449.
8. Mirzaqul o'g, B. O. R. (2023). HUDUDLARDA ISHBILARMONLIK MUHITINI YAXSHILASH, KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI YANADA RIVOJLANTIRISHNI RAG'BATANTIRISH USULLARI.
9. Салохитдинов, Ш. (2023). ОЛИЙ ТАЪЛИМ ХИЗМАТЛАРИ СИФАТИНИ БАҲОЛАШ ТИЗИМИ РИВОЖЛАНИШИНИНГ НАЗАРИЙ ЁДАШУВЛАРИ. Iqtisodiyot va ta'lim, 24(3), 405-409.
10. Салохитдинов, Ш. (2024). ЖИЗЗАХ ВИЛОЯТИ БЎЙИЧА ОЛИЙ ТАЪЛИМ ХИЗМАТЛАРИ СИФАТИНИ БАҲОЛАШ ТИЗИМИНИНГ РИВОЖЛАНИШИГА ТАЪСИР ЭТУВЧИ ОМИЛЛАР ТАҲЛИЛИ. Iqtisodiy taraqqiyot va tahlil, 2(1), 466-473.